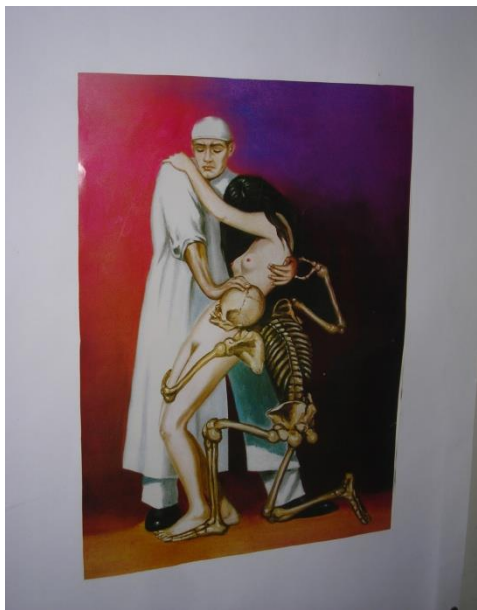

Zdravotnická záchranná služba a ...mrtví nebo živí?

MUDr. Jana Šeblová, Ph.D.

**ÚSZS Středočeského kraje
OS urgentní medicíny a medicíny katastrof ČLS JEP**

Lékař ZZS a úmrtí

- ▶ o přístupu k živým a jejich léčení existuje konsensus, máme standardizované postupy a víme, co je péče lege artis, v přístupu k zemřelým panuje chaos

Základní otázka:
„Prohlížet zemřelé nebo ne?“

(stále přetrvávající rozpor legislativy a reality, i když již trochu zmírněný)

Lékař ZZS a úmrtí

Neprovádět prohlídky zemřelých:

do konce března 2012: Vyhláška č. 19/1988 MZ ČR o postupu při úmrtí a pohřebnictví

lékař ZZS vůbec nebyl vyjmenován (terminologie – OÚNZ, příslušník SNB, obvodní lékař...)

ZZS je určena pro akutní stavy dosud živých nebo potenciálně zachranných, lékařů ZZS je málo a mohou chybět na indikovaný výjezd

není možno zajistit podpisy dvou lékařů na Listu o prohlídce mrtvého

Lékař ZZS a úmrtí

Provádět prohlídky zemřelých:

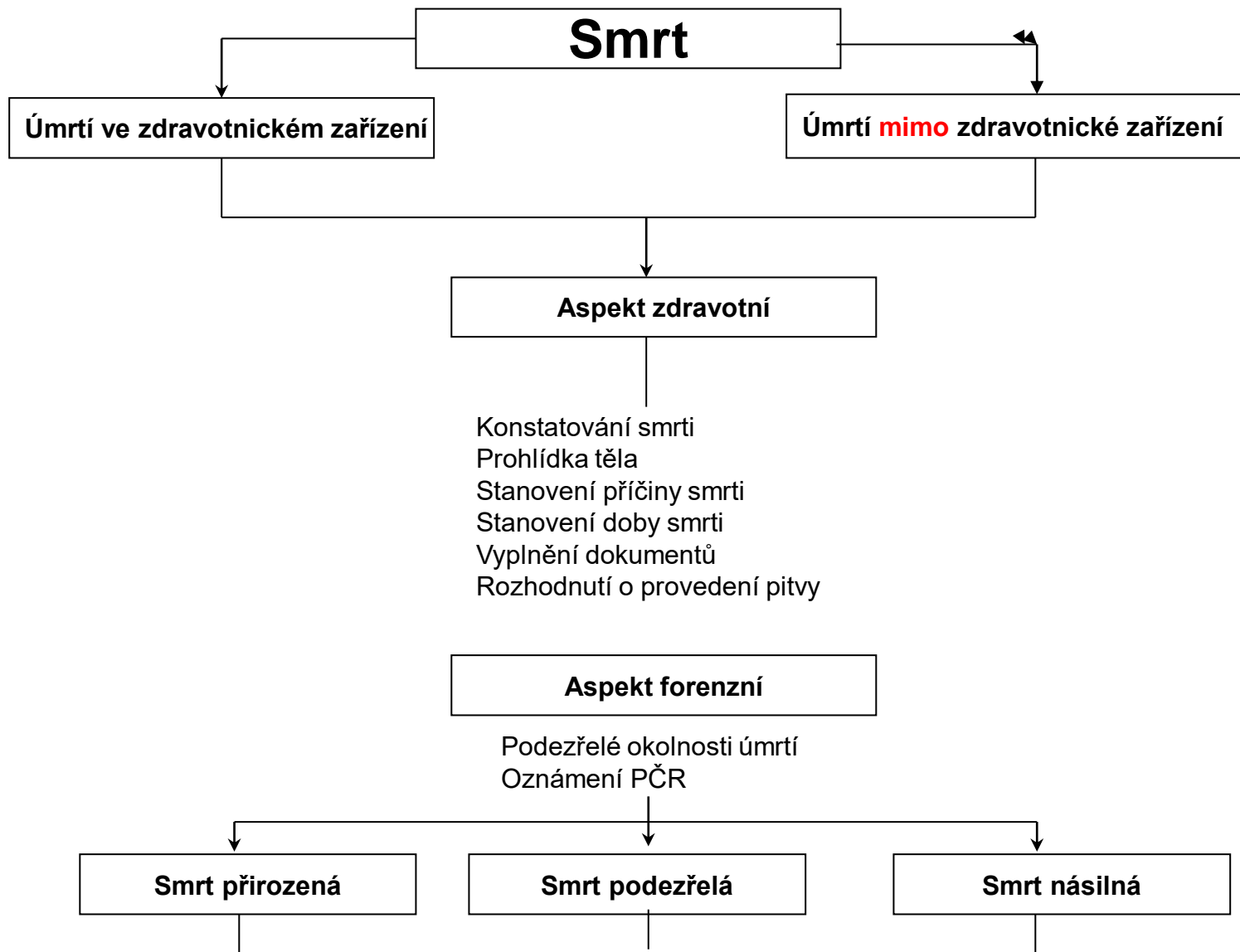
- ▶ **realita si to vynucuje**
- ▶ **ZZS je služba snadno dosažitelná, fungující na principu 24/7/365, spolehlivá a zvyklá reagovat IHNED**
- ▶ **tísňová výzva „bezvědomí, nereaguje“ (od kolapsů, epileptických záchvatů přes opilost až k NZO a úmrtí různého stáří)**
- ▶ **situace, kdy není možné vyloučit násilnou smrt – PČR je zvyklá volat ZZS**

Nová legislativa – Zákon 372/2011

- ▶ **Oznámení úmrtí – všeobecnému praktickému lékaři / praktickému lékaři pro děti a dorost**
- ▶ **JEČT I I 2 (není-li znám registrující lékař, případně nález části těla)**
- ▶ **Prohlídka těla zemřelého (= „ohledání“) – praktický lékař – pro své registrované pacienty**
- ▶ **Lékař vykonávající pohotovostní službu nebo lékař, se kterým má kraj uzavřenou smlouvu**
- ▶ **Poskytovatel, v jehož zdravotnickém zařízení došlo k úmrtí**
- ▶ **Poskytovatel ZZS v případě, že došlo k úmrtí při poskytování přednemocniční neodkladné péče**

Úkoly lékaře ZZS při úmrtí

- ▶ **konstatování smrti**
- ▶ **prohlídka těla zemřelého – forenzní aspekt – vyloučení cizího zavinění**
- ▶ **stanovení příčiny smrti – není-li možno přesně určit, pak pitva v ÚSL**
- ▶ **stanovení doby úmrtí – na podkladě jistých známek smrti**
- ▶ **rozhodnutí o provedení/neprovedení pitvy**
- ▶ **rozhodne-li o provedení pitvy, zajistí převoz k pitvě (jinak příbuzní)**

Druhy úmrtí

▶ smrt přirozená

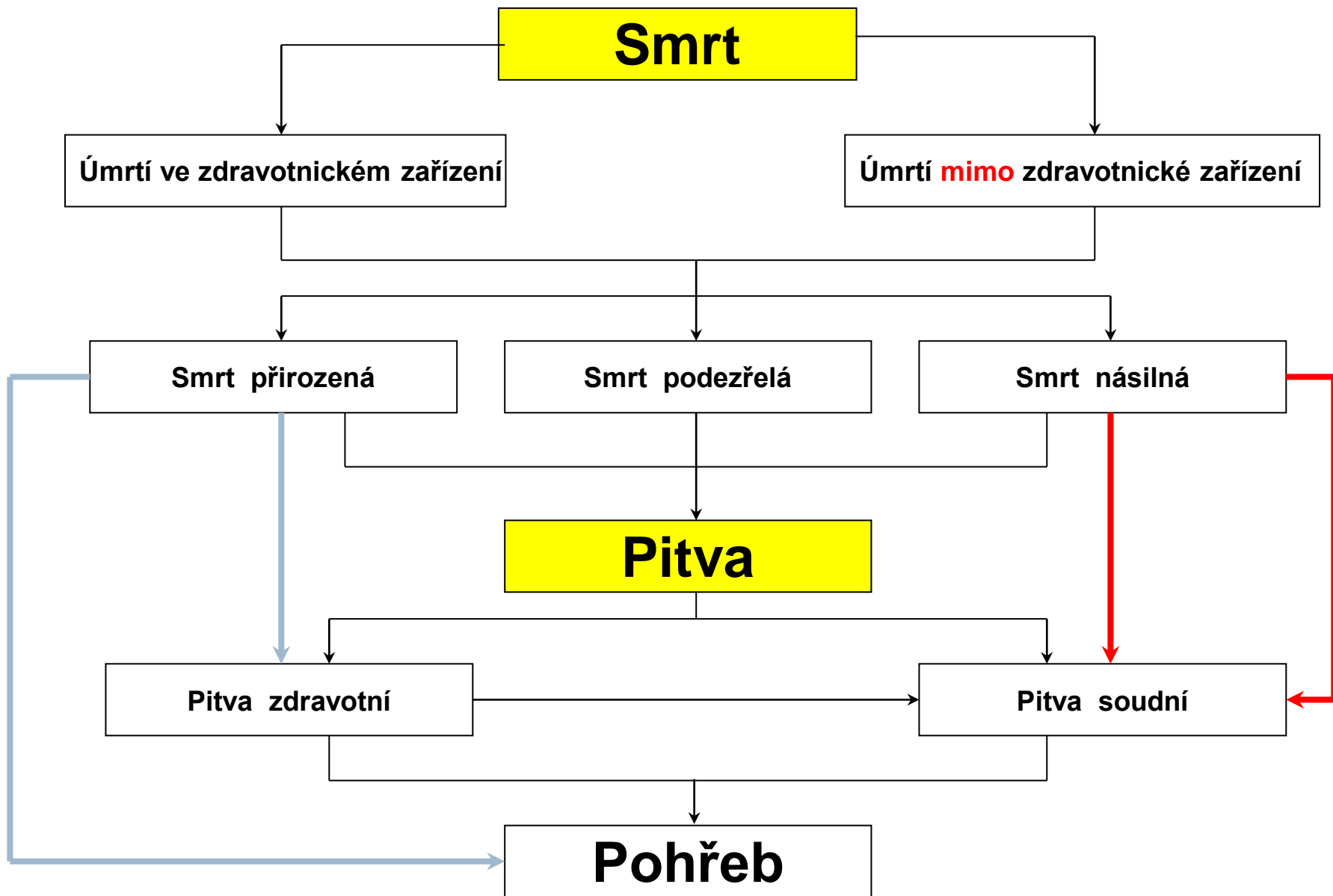
- ▶ nenásilná, z chorobných příčin
- ▶ rizika: inscenace přirozené smrti (zakrytí vraždy, sebevraždy – pojistné plnění...)
- ▶ nedbalá prohlídka pro např. hnilobu apod.

▶ smrt podezřelá

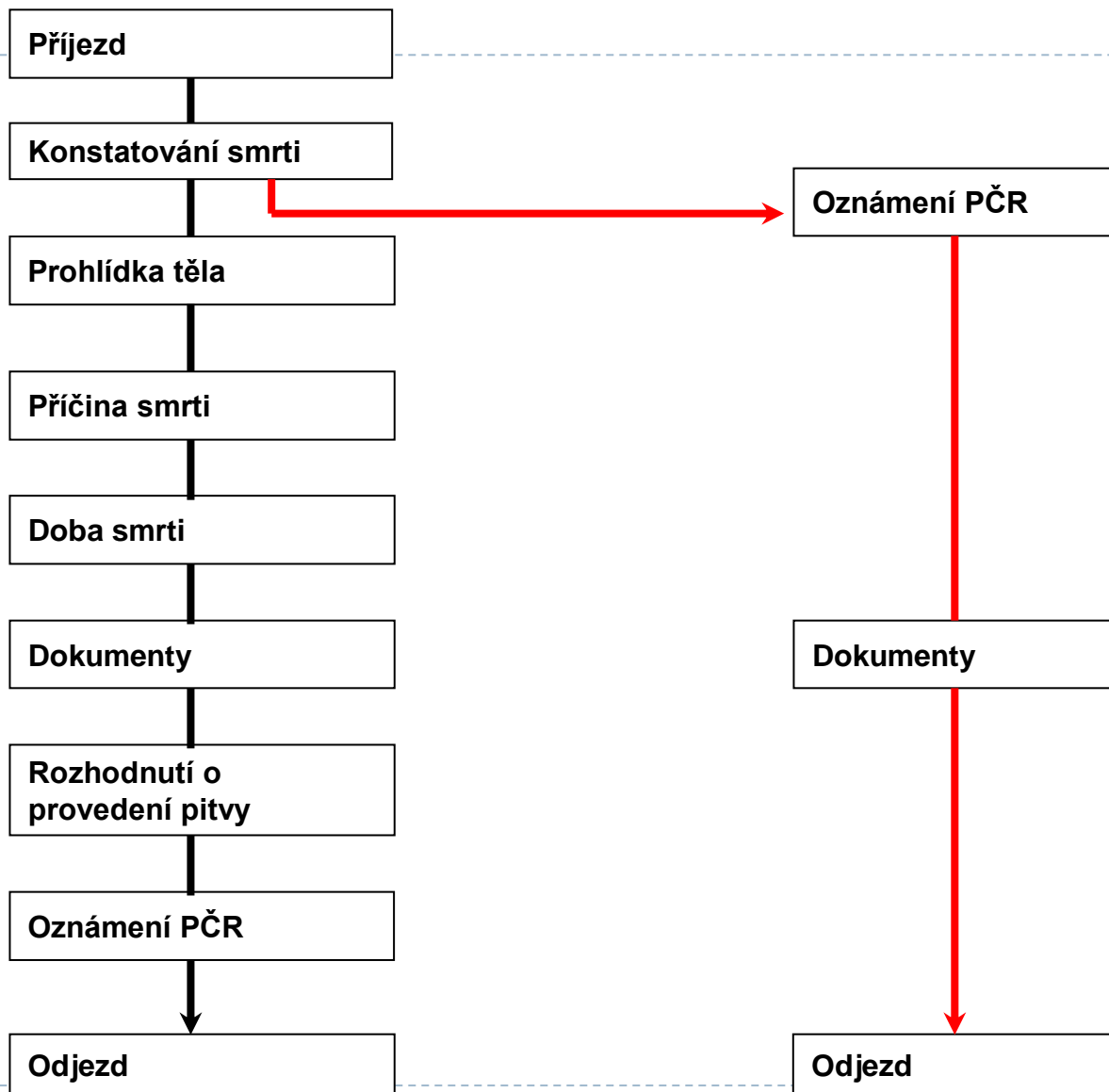
- ▶ nelze stanovit příčinu, většinou mimo zdravotnická zařízení
- ▶ děti, mladí, podezření z otravy, abúzu drog, vnější příčiny - mechanické úrazy, podchlazení, uhoření, veškeré druhy dušení

▶ smrt násilná zjevně způsobená druhou osobou

- ▶ místo trestného činu! – stopy, lékař pouze konstatuje smrt, prohlídka až po zajištění stop a za přítomnosti specialistů PČR

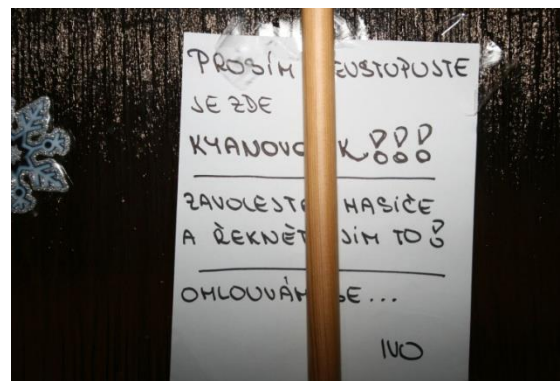

Doporučený postup pro lékaře RLP

Lékař ZZS a problémy při prohlídkách zemřelých

1. **Bezpečnost posádky!**
(místo trestného činu,
rizika při vstupu...)
2. Kdy pitvu doporučit a
kdy ne
3. Kdy volat PČR a jak s
PČR komunikovat
4. Potřebná dokumentace
při snížení
administrativní
náročnosti na minimum
5. Každý to pozná, ale kdo
smí konstatovat smrt?
(volání na ZOS, HZS při
MU...)

Kdy pitvu doporučit a kdy ne

Krok č. I:

naučit pochopit lékaře a zejména PČR sousloví:
„zdravotní pitva na oddělení soudního lékařství“

- ▶ soudní lékařství: určení příčin smrti, mechanismus úmrtí u náhlých, neočekávaných nebo násilných včetně sebevraždy
- ▶ neurčená příčina smrti, veškerá úmrtí mimo zdravotnická zařízení
- ▶ jestliže byla příčinou průmyslová otrava nebo úraz při výkonu práce
- ▶ u dětí mrtvě narozených nebo u dětí zemřelých do 15 let věku a u mladistvých

Kdy pitvu doporučit a kdy ne (pokr.)

- ▶ u žen, které zemřely v souvislosti s těhotenstvím, potratem, porodem nebo šestinedělím
- ▶ u osob, které zemřely ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody
- ▶ při podezření na pochybení při poskytování výkonu zdravotních služeb
- ▶ pokud došlo k úmrtí během péče poskytované ZZS (většinou jde o KPCR, případně úrazové stavy, dopravní nehody)
- ▶ soudní pitva: nařízena PČR podle par. 115 t. řádu, 2 lékaři ÚSL – lékař ji nenařizuje!

Zdravotní versus soudní pitva

Pitva	Zdravotní	Soudní
Kde?	ÚSL	ÚSL
Nařizuje?	Prohlízející lékař	Orgán činný v trestním řízení
§§?	Zákon 372/2011, § 86, odst. 1 b), d)	§ 115 tr. řádu
Kdo provádí?	Lékař ÚSL, vizita	Dva soudní lékaři - znalci
Výstup	Pitevní protokol	Znalecký posudek

Lékař ZZS, úmrtí a PČR – kdy volat?

- ▶ v případě podezření na úmrtí způsobené cizím zaviněním a trestným činem
- ▶ v případě úmrtí z vnějších příčin (otravy, úrazy, suicidia)
- ▶ úmrtí po vyložení z dopravního prostředku
- ▶ úmrtí neznámé (bez zjištěné totožnosti) či osamělé osoby
- ▶ v případě nutnosti zajištění cenných věcí, bytu apod.,
v případě úmrtí na jiném místě než je trvalé bydliště dle dokladů
- ▶ úmrtí na veřejném prostranství
- ▶ úmrtí cizího státního příslušníka

Dokumentace při úmrtí (pitva ano)

- ▶ **4 x List o prohlídce mrtvého s vyplněnými diagnózami:**
3 Listy o prohlídce mrtvého v zalepené obálce se posílají na oddělení soudního lékařství a 1 kopie se ponechává v dokumentaci ZZS
- ▶ **1 x Záznam o výjezdu – nahrazuje Protokol o pitvě, veškeré dostupné informace, popis těla, umístění, oblečení, známky smrti přítomné v době ohledání, situace apod. – dá se do obálky spolu s Listy o prohlídce mrtvého**
- ▶ **1 x List o prohlídce mrtvého – bez vyplněné diagnózy (tedy ani R99!) se ponechává pro pohřební službu (mimo obálku)**

Dokumentace při úmrtí (pitva ne)

- ▶ na místě 1 kopie Listu o prohlídce mrtvého, zbytek dokumentace s sebou (3 x List o prohlídce mrtvého a Záznam o výjezdu) - ZZS je povinna poslat 1 List na matriku,
- ▶ je-li znám praktický lékař zemřelého, 1 List jemu

Pozor: dostupnost jakékoliv části zdravotnické dokumentace (PČR, pohřební služba) je trestným činem!

Kdo řekne že je mrtvý?

**„Pozná to každé malé dítě“
...zkonstatovat to může lékař.**

- ▶ volání na **ZOS** – lze se spolehnout na údaj nezdravotníků?
- ▶ **jak s TANR? – rizika poskytování TANR**
- ▶ **Lazarův fenomén.....monitorovat nejméně 10 min. od ukončení KPR, tu lze ukončit pouze při trvající asystolii**
- ▶ v případě **MU** – třídění **START** příslušníky **HZS** v nebezpečné zóně – označení **ČERNÝ**
- ▶ **DVI týmy** – identifikace obětí (skupiny **AM, PM** a **TU**)

Dotazy?

